

Bookreview Βιβλιοκριτική

Addictions: etiology, mechanisms, manifestations, treatment (in greek)

T. Paparrigopoulos, C. Dalla (editors)

Publisher: Crete University Press, 2018

Addictions is a multifaceted topic and this is reflected in the relevant literature. Many of the existing specialized textbooks, even those intended for educational use, focus on one aspect, such as clinical knowledge, neurobiological underpinnings and pharmacology, psychological causal factors, psychotherapy and other psychosocial therapies. A coherent and concise textbook that contains comprehensive and up-to-date information on addictions is a particularly difficult but useful undertaking. The book "Addictions: etiology, mechanisms, manifestations, treatment" edited by T. Paparrigopoulos and C. Dalla and published in 2018 by Crete University Press, attempts to meet these specifications. Overall, the project was successful. Up-to-date evidence on the various forms of addiction is given in a conceivable way, rendering this book particularly useful for psychiatrists, psychologists, and other mental health professionals.

The book offers general knowledge on the phenomenon of addiction, treatment and related issues, and also specific knowledge on each category of substances of abuse and the related mental disorders. Each chapter was written by scientific and / or clinical experts of the field. Shared view of those contributing to the book from different scientific disciplines and therapeutic approaches is important for its consistency. The authors adopt the modern view of addiction as a psychopathological condition with a common neural substrate, related to hedonistic seeking and reward, in which both environmental and biological factors contribute.

More specifically, the first chapters of the book include an interesting historical overview on the use of psychotropic substances and the observations

on abuse and dependence, comprehensive presentations of the clinical syndromes and the modern diagnostic criteria, of the interactive, biological and psychosocial, etiological factors, and of the pathophysiological mechanisms.

The next 8 chapters present the main categories of substances: alcohol, nicotine, prescription drugs, cannabis, opioids, psychostimulants, hallucinogens, and new psychotropic substances, including new synthetic drugs and legal highs, the newest phenomenon in the narcotics market and in the epidemiology of drug abuse. Important current knowledge is offered in the chapter on behavioral addictions. The psychological and neurobiological background of addiction is the same for behaviors not involving substance use, which also result in similarly dysfunctional mental conditions. The book presents the gambling and internet use disorders, but it is well known that within the same clinical spectrum there is ongoing investigation on addiction in other behavioral domains – e.g. sexual behavior, eating behavior.

The remaining chapters deal with the therapeutic models – treatment programs, toxicological detection of drugs, policies for the problem in Europe and Greece, and related legal and ethical issues. Broader knowledge on treatments is needed of course for the clinicians, especially for practitioners intended to work with addictions. A short textbook could not include much more on treatments beyond the intervention strategies. Special manuals are needed for training on treatments.

In conclusion, Paparrigopoulos and Dalla's book is an important contribution to the literature on addictions and a very useful educational source for students and professionals in the field of mental health.

G. Konstantakopoulos

Psychiatrist, Research Associate, 1st Department of Psychiatry, University of Athens & Institute of Psychiatry, Psychology and Neuroscience, King's College London

Οι εξαρτήσεις: αίτια, μηχανισμοί, εκδηλώσεις, αντιμετώπιση

Θ. Παπαρρηγόπουλος, Χ. Δάλλα (επιμέλεια)

Εκδόσεις: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2018

Το θέμα των εξαρτήσεων είναι πολύπλευρο και αυτό αντανακλάται και στην απόδοσή του στη σχετική βιβλιογραφία. Πολλά από τα υπάρχοντα ειδικά συγγράμματα, ακόμα και τα προοριζόμενα για εκπαιδευτική χρήση, επικεντρώνονται σε μία πλευρά του, όπως στα κλινικά δεδομένα, στη νευροβιολογική βάση και στη φαρμακολογία, σε ψυχολογικούς παράγοντες πρόκλησης και διαίωνισης, στην ψυχοθεραπεία και σε άλλες ψυχοκοινωνικές θεραπευτικές παρεμβάσεις. Ένα συνεκτικό και συνοπτικό σύγγραμμα, το οποίο να περιέχει σφαιρική και σύγχρονη πληροφορία για τις εξαρτήσεις, είναι ένα ιδιαίτερα δύσκολο όσο και αναγκαίο εγχείρημα. Σε αυτές τις προδιαγραφές επιχειρεί να ανταποκριθεί το βιβλίο «Οι εξαρτήσεις: αίτια, μηχανισμοί, εκδηλώσεις, αντιμετώπιση» με επιμέλεια Θωμά Παπαρρηγόπουλου και Χριστίνας Δάλλα, που εκδόθηκε το 2018 από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Γενικά το εγχείρημα είναι επιτυχημένο. Με εύληπτο τρόπο αποδίδονται τα κυριότερα σύγχρονα δεδομένα για τις διάφορες μορφές εξάρτησης και γι' αυτό το βιβλίο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε ψυχιάτρους, ψυχολόγους και άλλους επαγγελματίες ψυχικής υγείας.

Στην ύλη του βιβλίου περιλαμβάνονται αφενός γενικές γνώσεις για την εξάρτηση ως φαινόμενο, τη θεραπευτική αντιμετώπιση και συναφή θέματα, αφετέρου ειδικές γνώσεις για κάθε κατηγορία εθιστικών ουσιών και αντίστοιχων ψυχικών διαταραχών σχετιζόμενων με τη χρήση τους. Το κάθε κεφάλαιο έγραψαν ειδικοί με επιστημονικό ή/και κλινικό έργο επί των σχετικών θεμάτων. Σημαντικό για τη συνοχή του βιβλίου είναι η κοινή αντίληψη όσων συνεισφέρουν σε αυτό από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους και θεραπευτικές προσεγγίσεις. Οι συγγραφείς υιοθετούν τη σύγχρονη θεώρηση της εξάρτησης ως μία ψυχοπαθολογική κατάσταση με σύστοιχο εγκεφαλικό υπόβαθρο, σχετιζόμενο με την ηδονική αναζήτηση και ανταμοιβή, στην εμφάνιση της οποίας συμβάλλουν τόσο περιβαλλοντικοί όσο και βιολογικοί παράγοντες.

Πιο συγκεκριμένα, τα πρώτα κεφάλαια του βιβλίου περιλαμβάνουν μια ενδιαφέρουσα ιστορική αναδρομή στη χρήση ψυχοτρόπων ουσιών και στην παρατήρηση

των φαινομένων κατάχρησης κι εξάρτησης, περιεκτικές παρουσιάσεις των κλινικών συνδρόμων εξάρτησης και των σύγχρονων διαγνωστικών κριτηρίων, των αλληλοεπιδρώντων, βιολογικών και ψυχοκοινωνικών, αιτιοπαθογενετικών παραγόντων, των παθοφυσιολογικών μηχανισμών εγκατάστασης και διαίωνισης.

Τα επόμενα 8 κεφάλαια αφορούν στις βασικές κατηγορίες εθιστικών ουσιών: αλκοόλ, νικοτίνη, συνταγογραφούμενα φάρμακα, κάνναβη, οπιοειδή, ψυχοδιεγερτικά, παραισθησιογόνα και νέες ψυχοδραστικές ουσίες εξάρτησης, όπου περιλαμβάνονται τα νέα συνθετικά ναρκωτικά και οι διάφορες, συνθετικής ή φυτικής προέλευσης, «νόμιμες» ψυχοτρόπες ουσίες (legal highs), το νεότερο φαινόμενο στην αγορά και την επιδημιολογία των ναρκωτικών. Μία ακόμη σημαντική επέκταση του θέματος συνιστά το κεφάλαιο για τις συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Το ψυχολογικό και νευροβιολογικό υπόβαθρο του εθισμού είναι το ίδιο και για συμπεριφορές που δεν περιλαμβάνουν χρήση ουσιών αλλά έχουν ως αποτέλεσμα παρόμοια δυσλειτουργική ψυχική κατάσταση. Στο βιβλίο εκθέτονται οι ψυχικές διαταραχές στοιχηματοπαιξίας και χρήσης του διαδικτύου, αλλά είναι γνωστό ότι σε αυτό το φάσμα διερευνάται ο εθισμός και σε άλλα πεδία συμπεριφορών, της σεξουαλικής, της διατροφικής κ.ά.

Τα υπόλοιπα κεφάλαια αφορούν στα θεραπευτικά μοντέλα-προγράμματα, στην τοξικολογική ανίχνευση εθιστικών ουσιών, στις πολιτικές αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών σε Ευρώπη και Ελλάδα και στα σχετικά νομικά και δεοντολογικά ζητήματα. Φυσικά στα θέματα σχετικά με τη θεραπευτική αντιμετώπιση, πολύ ευρύτερη γνώση χρειάζεται στον κλινικό, ειδικότερα σε επαγγελματίες που θα ασχοληθούν με αυτή. Ωστόσο, πέραν των στρατηγικών ζητημάτων, δεν θα ήταν εφικτό να επεκταθεί κατά πολύ στη θεραπεία ένα επίτομο και σύντομο σύγγραμμα. Για τις σχετικές θεραπείες χρειάζονται ειδικά εγχειρίδια.

Εν κατακλείδι, το βιβλίο των κ. Παπαρρηγόπουλου και Δάλλα αποτελεί μια σημαντική προσθήκη στη βιβλιογραφία του πεδίου των εξαρτήσεων και ένα πολύ χρήσιμο εκπαιδευτικό υλικό για φοιτητές και επαγγελματίες στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Γ. Κωνσταντακόπουλος

Ψυχίατρος, Επιστημονικός Συνεργάτης Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών & Institute of Psychiatry, Psychology and Neuroscience, King's College London